తారాగణము

శ్రీ మాధవపెద్ది	—	కుంభీనసుడు (దుష్టబుద్ధి)
పులిపాటి	—	చిదానంద యోగి
జి. యస్. స్వామి	—	చంద్రహాసుడు
రాజారావు నాయుడు	—	రణధీరుడు
కె. సూర్యనారాయణ.	—	భద్రదత్త.
S. నాగేశ్వరరావు.	—	రాజగురు.
A. వెంకటేశ్వరరావు.	—	మదనుడు.
సూర్యకుమారి	—	విషయ
బాలసరస్వతి	—	చంపకమాలిని
ఉషారాణి	—	బాల చంద్రహాసుడు
వేదవల్లి	—	మేధాదేవి
రమ	—	రమాదేవి
రత్నం	—	బాల విషయ

సరస్వతి. సుభద్ర. రామం. మొ॥

చంద్రహాస

కథా సంగ్రహము

కుంతలదేశాన్ని సుదర్శన మహారాజు పాలిస్తున్నాడు, అతనికి వృద్ధాప్యంలో ఒక పుత్రిక పుట్టింది. ఆ బాలిక పేరు చంపకమాలిని. లేక లేక కలిగిన సంతానం కావటంవల్ల తల్లిదండ్రులా పుత్రికను అతి గారాబముగా పెంచుకుంటున్నారు.

కేరళ రాజ్యాన్ని భద్రదత్త మహారాజు పాలిస్తున్నాడు. ఇతనికి ఒక్కడే కుమారుడు. పేరు మణిమంతుడు.

మణిమంతుడు - చంపకమాలిని మేనత్త మేనమామ బిడ్డలు. వీరిరువురికి వివాహంచేసి కుంతల కేరళ రాజ్యాలను ఏక రాజ్యంగాజేసి ఆనందించాలని ఉభయ కుటుంబాలూ ఎంతో సర్దాపడుతూండేవారు.

ఒకనాడు చంపకమాలినికి పుట్టిన రోజు పండుగచేశారు తల్లిదండ్రులు. భద్రదత్త మహారాజువద్ద కుంభీనసుడనే (దుష్ట బుద్ధి) మంత్రి వున్నాడు. అతనికి ఒక కుమారుడు, ఒక కుమార్తె. పుత్రుడుపేరు మ ద ను డు, పుత్రిక పేరు విషయ.

కుంభీనసుడు దుర్మార్గాలకు వెనుదీయడు. స్వలాభాపేక్షాపరుడు. ఎటులైనను తన పుత్రునకు రాజపుత్రికను పెండ్లిచేసి కేరళ రాజ్యాన్ని కబళించాలనిఆలోచించాడు.

మణిమంతుని, భద్రదత్తుని చంపించినగాని తన కోర్కె నెరవేరదని గ్రహించాడు. రాజుకు తెలియకుండా తనసైన్యాన్ని పంపి, వేటకై వెళ్లిన భద్రదత్త మహారాజును అడవిలో

దొంగ వేటుగా చంపించాడు. వెంటనే కేరళరాజ్యాన్ని ముట్టడించాడు. మణిమంతునికూడ చంపటానికి ప్రయత్నాలు జరుగుతై. రాణి మేధాదేవి, ఆమె అంతరంగికురాలు రమాదేవి బాలరాజును శత్రువుల కంటబడకుండ తప్పిస్తారు. శత్రు సైన్యాన్ని సంహారించి మేధాదేవి సహగమనం చేస్తుంది.

రమాదేవి - ఆమె భర్త రణధీరువారి కులగురువును ఆశ్రయించి మణిమంతుని ఆ యోగికి అప్పగించుతారు.

రాజును - రాణిని తామే చంపినట్లు కోతలు కోస్తారు కుంభీనసునివద్ద అతని సైన్యం. మణిమంతునివదలివచ్చినందుకు కుంభీనసుడు మండిపడ్డాడు. ఎటులైనను రాకుమారుని చంపి రమ్మని తన కుడిభుజమైన వీరమల్లును పంపాడు.

మార్గ మధ్యములోనే రణధీరు వీరమల్లును చంపేస్తాడు.

రణధీరుడు మారువేషముతో రాజువద్ద తోటమాలిగను రమాదేవి కుంభీనసుని ఇంట్లో దాసిగను జేరుతారు. రమాదేవి

ంభీనసుని కుట్రలన్నీ ఎప్పటి కప్పుడు తన భర్తకు తెల్పుతూంటుంది.

వీరమల్లుని మరణవార్త విని దుష్టబుద్ధి చాలవిచారిస్తాడు. మణిమంతుడున్న జాడ తెల్సికొని, ఎటులైనను చంపిరమ్మని కొంత ధనమిచ్చి కటికవాళ్లను పంపుతాడు. రణధీరునికీ రహాశ్యం తెల్సి వెంటనేవెల్లి కటికవాళ్ల బారినుండి మణిమంతుని రక్షిస్తాడు.

కుళింద నగరాధిపతి తమ్ముడగు పుళిందునకు యోగీశ్వరుడు కబురంపి, తనవద్దయున్న మణిమంతుని అతనికి అప్పగిస్తాడు. సంతానంలేని కారణంచేత పుళిందుడు ఆ బాలుని తన అన్నగార్కి అప్పగించుతాడు. అక్కడ ఆబాలరాజు చంద్రహాసుడనే పేరుతో దిన దిన ప్రవర్ధమాను డౌతూంటాడు.

ఈ సంగతి ఎటులనో గ్రహిస్తాడు కుంభీనసుడు. కుళింద నగరానికి తానేవెల్లి ఒక రహాశ్యలేఖనిచ్చి చంద్రహాసుని తన

పుత్రునివద్దకు పంపుతాడు. ఆ అమాయకపు చంద్రహాసు తన.. పెంపుడుతండ్రి అనుమతిని, బయలుదేరి కేరళ రా ప్రాంతములోని ఒక ఉద్యానవనమునందుచేరి అక్కడ కొంచెము విశ్రాంతి తీసుకుంటాడు. ఆసమయంలో కుంభీనసుని కుమార్తె విషయ ఆవనములో వుంటుంది. నిదురయందున్న చంద్రహాసుని చూచి ప్రేమిస్తుంది. అతనివద్దవున్న జాబును గ్రహించి అందలి అక్షరమును మార్చి మృత్యువును పెండ్లిగ జేస్తుంది.

జాబును బట్టి చంద్రహాసునికి విషయనిచ్చివివాహం చేస్తాడుమదనుడు.

చంద్రహాసుడు తప్పక చంపబడి వుంటాడని ఎంతో ఆనందంతో తిరిగివచ్చిన కుంభీనసుడు ఇదంతాచూచిఆశ్చర్య పడతాడు. అసలు విషయం తెలియక తికమక పడతాడు.

ఇంతటితో చాలక కాళికా పూజవంకబెట్టి అల్లుని చంపటానికి ఆలోచిస్తాడు. ఈ రహాశ్యం గ్రహిస్తాడు రణధీర్

మాయోపాయుంచే చంద్రహాసుని రాజ మందిరానికిన్నీ దనుని కాళికాలయానికిన్నీ పంపుతాడు రణధీర్.

చంద్రహాసుడు యీరాత్రి తన చేతులమీదుగా తప్పక అంతమొందుతాడని అత్యుత్సాహంతో కాళికాలయానికి వెళ్లుతాడు కుంభీనసుడు.

వెనుకబాటున వెల్లి బాకుతో తన హస్తములతో పొడుస్తాడు కాళికాదేవికి నమస్కరిస్తున్న తన కన్నకుమారుని మదనుని.

తుదకు కుంభీనసుని గతి ఏమౌతుంది

కుంతల, కేరళ రాజ్యాలు ఎవరికి

దక్కుతై? చంద్రహాసుడేమౌతాడు

తరువాతకథ మా వెండి తెరమీద చూడండి.

పాటలు - పద్యాలు

మేధాదేవి (వేదవల్లి):

తలచినతలపులె, పలికినపలుకులె, వలపుల జలధి తరంగములై తే
ఉషామనోహరు, ఉర్వలకాంతుల, ఉరుకుచు, మెరయుచు
సురలోకాలకు, నరలోకాలకు, సురలోకాలకు, ప్రణయసుధామయ
సందేశములే, అందించుచు మన, అమృత జీవముల
యుగ యుగాలకే, నిలుపుదమా, వియత్పథాలకె ఎగయుదమా ॥

మేధాదేవి (వేదవల్లి):

జయింపగలేరా, విరోధి వాహిని కదవరంగ, ధృతజయ
నరకేసరులిపుడే మన నవకేరళ జయమే వలదా ధైర్యము లేదా
పౌరుష పథమే బ్రతుకే కాదా, జయింపరా
రారా వైరుల, జయింపరా నేడే వైరుల, జయింపరా ॥ జ॥

రమ ॥ మగబ్రతుకా, జయమువినా, అరులకు లొంగుట పౌరుషమా ॥ జ॥

మేధా॥ సంగర భేరీ, వినుమురా అదే, ఖడ్గముదాల్చి ఉరుకుమురా
ఈ మహా హవాంతర జయమునకే ఉరుకులే తగురా ధీరా ॥ జ॥

ల:

ఈశ సాయిజగమ్ము, రొట్లు సృష్టించితివి, యింతదయలేదేల దేవా
పులికోరలకు దివ్య పుష్ప జీవాలేల, శవములే చాలవా దేవా ॥
హృదయమెరుగని, శిలాప్రతిమలను ప్రేమించు పాషాణలోకమిది దేవా
కఠిన పాషాణాలు, కరుగునా పాటలకు, కాలాగ్నికే గాని దేవా ॥

విషయ (సూర్యకుమారి):

ఆహా ఎటుల్ చేనుండన్ ఆ ॥
ధన కాంతుచే జనకుండే
ప్రేమ లేని పెండ్లి చేయ
జీవితం బిక నేల
కావరావ కరుణవార్ధి శ్రీశా ఆ ॥

చంపకమాలిని (బాలసరస్వతి):

జవ్వనమే శ్రేష్టమైన దహో
వారె వారె యెవ్వారికైనా భళీ
అందమొదవున్ అందమొదవున్
చూడ చూడ వేడుకాచు
పరుల మురిపించు, పరుల మురిపించు ॥ జ ॥

చాల్ చెలీ చాలిదేమే హా.........
చెలి మేలు మేలిది రైన
చూడే యిపుడు నాతీవి............
అ.............................
పాడి యాడగ రారె, సంతసమారున్
ఝుం । ఝుం । ఝుం । ఝుం
వేళాకోళమేలనే, పొండేమీతో రానికనే ॥ జ ॥

నృత్యము:

నా నాథా, గుణాసనాథా, ఓ నానాథా గుణాసనాథా
నా నాథా, నాకేల సైగలను సేయగ
నీదాననైన, నేనేవేళా నిలువగ, కామ్యములేకోరవానా
నేనీదానా, ననుకోవ
మమప్రాణమే, అగునిన్ బాయుదునా, ఇల, నా నాథా

విషయ (సూర్యకుమారి):

ముదముగా ముదముగా
వనరమ బరిగె హో ము ॥
ఘుమ ఘుమ విరిసెన్ సుమముల్
భళిరే, కోయిలలవిగో కూ కూ
భూరి శుభాకరి కాదే ము ॥

సంతస మాయె స్వాంతంబెంతో
ఘన కల్యాణం శౌ కల్యాణీ
శోభిల్లెగాదె శోభన మెసగా మ ॥

చంపకమాలిని (బాలసరస్వతి)

సుగంధ పుష్ప సుమంబుల్, శుభము గూర్చ
గూర్పరెనాతో, సుందరీ, మణులారా వేగమే ॥ సు ॥

విషయ (సూర్యకుమారి):

ప్రమదా వనంబు గన నేడు
అమితానంద కరమై యుండె ప్ర ॥
తరువున్ పుష్పవల్లి కూడి మెరసె
లతచే తరువును రాజిల్లుచుండె
జీవితమర్మమదే, భానునికొరకై
కమలము విరిసె
జుమ్మెనె తుమ్మెదల దేవిను
చూడు త్రాగున్ మధువున్
ఆ.........................
హా.........................
ఆహా ఘనప్రేమ, ఆదర్శకంబిదే ప్ర ।

Medhadevi bears with dignified restrain her bereavement, and sends for Ranadhir to confer with him. She learns that Ranadhir is absent from the capital by his wife Ramadevi who comes to Medhadevi in anxiousness to know things. Ramadeivi pacifies and encourages the queen after hearing from her, to fight the battle like brave Kshathriya Ramani and look to the safety of young Manimantha. They entrust the child to a maid servant's care and bid her to take away the young prince to some safety place.

The qaeen warriors Medhadevi and Ramadevi transcendent in beauty and strength alike, wuild their swords, and one by one Kumbhinasa's soldiers fall a prey to them. Medhadevi fights to the bitter end, and dies like the true and brave consort of heroic warrior,—the flames of Johur devouring her. With dying breath she hands over her sword to Ramadevi, char her to make it over to the stronger and more worthy hands of Ranadhir.

When Randhira returns to the capital he is awestruck to hear the deaths of Bhadradatta and Medhadevi from his wife Ramad He looses no time in setting out in search of Prince Maniman

Veeramallu comes and boasts to Kumbhinasa that Bha datta and Medhadevi have both met their deaths at his hands.

Learning from Kumbhinasa that as long as the Prince alive. their ends cannot be gained, Veeramallu goes in que the infant prince in order to drink deeply of his blood.

While Kumbhinasa is vexed over the prophecy of seer his son could never ascend any throne and that it belongs timately to another, he is eagerly awaiting to hear the deat the latter.

Ranadhir and Ramadevi are in the holy presence of Swa Chitananda. Veeramallu waylays the Swami, but falls a p to Randhira's sword. By his death Kumbhinasa looses his rig hand. He now contemplates the marriage of his son Madhana with the Princess Champakamalini, so that he could secure the throne of Kuntaladesa for himself.

Prince Manimantha after the death of the guardian Lakshmi ives amongst the village folk amidst huts and hovels, when

Swami Chitananda recognises in him the heir to Kuntaladesa, his rustic apparel not with standing.

Kumbhinasa tries to kill the young prince and with this end in view despatches executioners on the bloody errand. But Ramadevi who is in the household of Kumbhinasa in disguise according to the Swami's instructions along with her husband Ranadhira. who passes off for the gardener in the King's gardens —acquaints her husband of Knmbhinasa's wicked designs.

Ranadhira takes away the prince from the executioners and cutting off one of his fingers, gives it to the executioners as a token of Manimantha's death. He then hands over the prince to Swami Chitananda's care, from where King Kulinda takes over charge of him, and adopting him re-names him as Chandrahasa' Chandrahasa grows up in beauty and valour.

Learning of Chandrahasa's prosperity in Kulindanagara from his spies, Kumbhinasa sets out there and charges Chandrahasa to convey a secret communication to his son Madana.

But once again fate intervenes and foils all his schemes ...mbhinasa's daughter Vishaya, seeing Chandrahasa reposing ... royal gardens, falls in love with him. Seeing a letter on ... person she learns the purport, by changing its friend she ...erts the tragedy which would otherwise have befallen ...andrahasa.

Thanks to Ramadevi's ingeniuty and resourcefulness. He ...m Kumbhinasa Plotted to murder weds his daughter. But ...mbhinasa still feels that as long as Cnindrahasa is alive he ...not know a moment's peace notwithstanding the fact that ...andrahasa is now his son-in-law, and that his death would ...an his daughter Vishya's widowhood. On the pretextof offering ...rship to Kalikadevi, he once again plans Chandrahasa's ...rder. But again a kindly fate—or is it an avenging Nemesis ...terveneses, and Ranadhira intercepts the message. The result ...s that Manimantha (Chandrahasa) is sent to the royal chambers while Kumbhinasa's son Madana is despatched to the Kalikadevi temple. And Kumbhinasa, a little knowing on whose head his sword descends kills with his own hands his only son!

Poetic justice must be meted out, and Princess Champakamalini offers to Chandrahasa a realm of unswerving love.

THE REST ON THE SILVER SCREEN